

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3167/2021. (IV. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.329/2019/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi személy – jogi képviselője (dr. Rác József ügyvéd) útján – 2020. szeptember 29-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben, illetve a 2020. november 10-én benyújtott indítványkiegészítésében kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.329/2019/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, T) cikk (3) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XXIV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint 28. cikkével.
- [2] 2. Az indítványozó kft. felperesként vett részt egy bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránti perben. A per alapjául szolgáló tényállás a következő volt.
- [3] Egy közszereplő politikussal, H. Gy.-val szemben büntetőeljárás indult, melyben a Központi Nyomozó Főügyészség többek között különösen nagy kárt okozó, üzletszerűen elkövetett csalás bűntette miatt folytatott nyomozást a gyanúsított ellen. E büntetőeljárásban a nyomozó hatóság biztosítási intézkedésként elrendelte az indítványozó cég tulajdonában álló repülőgép, valamint személygépkocsi zár alá vételét, mivel a határozat szerint valószínűsíthető volt, hogy a terhelt a felperesi társaságban többségi tulajdonrészrel rendelkező offshore cégen keresztül, valamint a kft. egyik tulajdonosának üzletrésze biztosításához nyújtott pénzösszeg kapcsán anyagi érdekeltséggel bír, mivel e vagyontárgyak megvásárlásához jelentős pénzösszegeket adott. Ez alapján a zár alá vétel feltételeinek fennállása valószínűsíthető, illetve megalapozottan feltehető, hogy a terhelt és a vele kapcsolatot tartó személyek a megjelölt vagyontárgyak, illetve az azokhoz szolgáltatott anyagi eszközök büntetőeljárás alóli elvonását (pl. a kft. üzletrészének értékesítése útján) megkísérik. A határozat alapján a Nemzeti Közlekedési Hatóság az állami légi jármű lajstromba a biztosítási intézkedést bejegyezte.
- [4] Ezt követően a nyomozó hatóság kezdeményezésére első fokon a Pesti Központi Kerületi Bíróság, majd másodfokon jogerősen a Fővárosi Bíróság valóban elrendelte a repülőgép zár alá vételét. Előbbire 2009. október 28-án, utóbbira 2009. december 2-án került sor. A Fővárosi Bírósági Végrehajtók Irodája 2009. december 11-én a repülőgépet lefoglalta, felhívta a nyilvántartó hatóságot annak forgalomból való kivonására, továbbá felhívta az adóst arra, hogy a forgalomban való részvételre jogosító okmányokat és a légi jármű törzskönyvét az illetékes hatóságnál adja le. A Fővárosi Bírósági Végrehajtók Irodája intézkedésével szemben mind a felperes, mind a Központi Nyomozó Főügyészség végrehajtási kifogást terjesztettek elő, mivel véleményük szerint a repülőgép birtokát, így használatára való jogosultságát a kft.-től nem lehet elvonni, csak a rendelkezési jogot lehet korlátozni. A Pesti Központi Kerületi Bíróság első fokon, majd a Fővárosi Bíróság másodfokon a végrehajtási kifogásokat elutasította, így a foglalási jegyzőkönyv 2010. április 26-án jogerőre emelkedett.
- [5] A büntetőeljárás során első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 2012. február 24-én meghozott, a terhelttel szemben egyes vádpontok tekintetében bűnösséget megállapító és büntetést kiszabó ítéletében rendelkezett a repülőgép zár alá vételének megszüntetéséről, amelyet a Szegedi Ítéltábla 2013. október 10-i másodfokú ítéletével helybenhagyott. A Fővárosi Törvényszéki Végrehajtó 2014. augusztus 12-én kelt iratával intézkedett a foglalás és a zár alá vétel feloldásáról, a repülőgép adós részére való visszaadásáról.
- [6] A felperes a 2015. június 29-én kelt levelében a későbbi alpereseket, így a Legfőbb Ügyészséget és a Fővárosi Törvényszéket kártérítés megfizetésére szólította fel, arra hivatkozva, hogy a repülőgép forgalomból való kivonásával jelentős mértékű kára merült fel. Hivatkozott arra, hogy a tulajdonában álló repülőgép a lefoglalást

követően öt évig üzemben kívül állt, mely idő alatt a felperes a kötelező időszak karbantartásokat és szervizelést nem tudta elvégeztetni, ennek hiányában pedig a repülőgépet visszafordíthatatlan műszaki károsodás érte és annak kiadásakor már csak roncsértéket képviselt.

- [7] Mivel a leendő alperesek a kártérítés jogalapját vitatták, az indítványozó keresetet nyújtott be a Budapest Környéki Törvényszékre, összesen mintegy 700 millió forintnyi összeg megfizetésére kérve kötelezni az alpereseket, többek között a repülőgép értékvesztése miatti tényleges kár, a repülőgép használatának jogi lehetetlenné válása (a repüléshez szükséges okmányok bevonása) miatt elmaradt haszon, a repülőgép megvételére nyújtott banki kölcsön alapjául szolgáló banki hitelszerződés felmondása és a korábban folyósított kölcsön egy összegben való visszafizetési kötelezettsége miatti kár, a repülőgéppel kapcsolatos, sajtóban megjelenő hírek miatti nem vagyoni kár és elmaradt vagyoni előny, illetve a tagi kölcsönrel összefüggésben keletkezett kár okán.
- [8] Mind az I. rendű alperes Legfőbb Ügyészség, mind a II. rendű alperes Fővárosi Törvényszék vitatta a követelések jogalapját. Előbbi szerint az ő vonatkozásában a kártérítés alapfeltétele, a jogellenes károkozó magatartás eleve hiányzik, mivel ő mindent megtett, a végrehajtási kifogások felperes érdekében való benyújtását is beleértve, azért, hogy a kft.-t csak a repülőgéppel való rendelkezési jogától (annak eladásától vagy megterhelésétől) foszsják meg az eljárás idejére, a használat jogától ne. A II. rendű alperes egyrészt szintén a jogellenesség, illetve az állított károk és az ő tevékenyége közötti okozati összefüggés hiányára hivatkozott, másrészt arra, hogy a követelések önmagukban sem igazoltak, nem tudni, mi alapján fogalmazták meg azokat, hogyan kapcsolódnak az ügyhöz, és mi alapján számították ki az állítólagos károk mértékét (pl. a tagi kölcsönök vonatkozásában), továbbá olyan tételek is szerepelnek a kereseti kérelemben, melyek ugyanarra a viszonyra vonatkoznak, és többször kívánják érvényesíteni ugyanazt az állítólagos kárt (pl. a repülőgép teljes értékének a megtérítésére irányuló igény mellett a repülőgép megvásárláshoz nyújtott banki kölcsön egészének a megtérítésének követelése). Összességében az alperesek a kártérítés jogalapjára vonatkozó bizonyítékokat és a károk összegének meghatározását is megalapozatlannak tartották, elévülésre is hivatkoztak, és kérték a kereset elutasítását.
- [9] Az első fokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 22.P.21.501/2016/44. számú rész-közbenes ítéletével megállapította a II. rendű alperes felelősségét a végrehajtó karbantartási, állagmegóvási kötelezettségének elmulasztása miatt bekövetkezett károkért; egyebekben (azaz az I. rendű alperes vonatkozásában teljes egészében, valamint az egyéb károk tekintetében a II. rendű alperes vonatkozásában is) a felperes keresetét elutasította. A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 202. § (1) és (2) bekezdése, a Vht. 194. §-a és 203. § (1) bekezdése, valamint a 103/A. § (1) és (2) bekezdése értelmezése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a végrehajtó a jogszabályi rendelkezések betartásával járt el, amikor a repülőt kivonta a forgalomból. Bár a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 159. § (1) bekezdése a zár alá vétel esetén csak a vagyontárgy feletti rendelkezési jogot függeszti fel, ám a Vht. szabályai alapján a zár alá vett jármű esetén annak jogszerű használata is kizárt, a jogszabályok közötti ellentmondás feloldása pedig nem a végrehajtó feladata. A jogalkalmazói tevékenységgel kapcsolatos kártérítési felelősséget csak a jogalkalmazó szervek kirívóan súlyos mulasztása vagy jogértelmezési tévedése alapozza meg, ezt azonban az elsőfokú bíróság a perbeli esetben nem találta megállapíthatónak. A Be. és a Vht. összevetése jogértelmezési lehetőséget enged, emiatt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 339. § (1) bekezdése és 349. § (1) bekezdése alapján, bírósági jogkörben okozott kár miatt nem állapítható meg a jogellenesség a zár alá vétel indítványozásának elrendelése és foganatosítása körében. Ugyanakkor arra az álláspontra jutott, hogy mivel a Vht. 104. § (1) bekezdése szerint a lefoglalt ingóságot, ha törvény másként nem rendelkezik, az adós őrizzetében kell hagyni, és mivel a végrehajtó a repülőgépet a felperestől 2010. április 12-én átvette, ettől kezdődően a gondos megőrzés kötelezettsége őt terhelte, amit a Vht. 106. § (1) bekezdése alapján a zár gondnok kijelölése útján láthatott volna el. A végrehajtó – Ptk. 462. §-án alapuló – letéti őrzési és karbantartási kötelezettsége miatt a II. rendű alperes felelős valamennyi, az őrzési időszakban bekövetkezett olyan kárért, mely azzal összefüggésben keletkezett, hogy karbantartási kötelezettségét nem teljesítette.
- [10] Az alpereseknek az őrzési és a karbantartási kötelezettség elmulasztása miatti kárigény kapcsán tett elévülési kifogását alaptalannak találta, mert az őrzés időszakában a jogviszony folyamatos volt, ezért az ebből származó követelések elévülése a légi jármű felperes részére való kiadásának időpontjában, azaz 2014. augusztus 12. napjában határozható meg. A felperesnek a II. rendű alpereshez írt, 2015. július 21-i keltezésű felszólítása a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése alapján az elévülést nem szakította meg, ám a felperes az igényét a bírósághoz 2017. február 8-án, azaz a 2014. augusztus 12-től számított öt éves elévülési időn belül terjesztette elő. A bankkal kötött kölcsönszerződésből eredő követelés és a tagi kölcsönök vonatkozásában ugyanakkor a követelés elévülését állapította meg azzal, hogy a büntetőügyben hozott végső határozat felperes tudomására jutásának

relevanciája e vonatkozásban nincs. A felperes nem vagyoni kárigényét is alaptalannak találta, mivel a felperes semmilyen bizonyítékot nem terjesztett elő arra vonatkozóan, hogy a sajtóban a repülőgéppel és az az által szállított személyekkel kapcsolatos találgatások, sajtóközlemények bármilyen kapcsolatban állnának az alperes tevékenységével, például hogy az információk a bíróságtól származnának. Az elmaradt vagyoni előny jogcímen előterjesztett követelést azért is utasította el az elsőfokú bíróság, a jogellenesség hiánya mellett, mert a biztosítási intézkedés elrendelésével és a bűnügyi zárlat indítványozásával az I. rendű alperes részéről, illetve a bűnügyi zárlat elrendelésével, a lefoglalással és a légi jármű forgalomból történő kivonásával a II. rendű alperes részéről az esetleges elmaradt vagyoni előny nem hozható okozati összefüggésbe, de a követelés egyébként is elévült.

- [11] Az elsőfokú ítélet ellen a felperes és a II. rendű alperes fellebbezett; a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábrla 1.Pf.20.449/2018/12/II. számú ítéletével az elsőfokú bíróság rész-közbenső ítéletét a II. rendű alperes felelősségét megállapító részében megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította. Emellett a felperes perköltség-fizetési kötelezettségét mellőzte, míg az ítélet további rendelkezéseit helybenhagyta. Rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság valamennyi vagyoni kártétel elévülését helyesen állapította meg. Az ítéletábrla szerint, a PK 52. számú állásfoglalásra is tekintettel, a végrehajtó lefoglalásával és forgalomból való kivonásával okozott kár megtérítése iránti igény elévülése 2010. január 1-jén kezdődött, majd öt év elteltével elévült, a bírósági végrehajtó iroda eljárási jellegű végzése pedig nem értelmezhető a elévülést megszakító cselekménynek. Nem nyugodott a követelés elévülése a H. Gy. elleni büntetőeljárás jogerős befejezéséig sem, mert nem igaz, hogy annak lezárásáig a felperes nem tudhatta, ki ellen és milyen jogcímen kell pert indítani. Megállapította, hogy az igényérvényesítés akadálya nem az eljárás befejezéséig, hanem a zár alá vételt megszüntető jogerős határozat meghozataláig állt fent. A Fővárosi Törvényszék 2012. február 24-én határozott ítéletében rendelkezett a repülőgép zár alá vételének megszüntetéséről, melyet az I. rendű alperes fellebbezéssel nem támadott, és ezt követően a végrehajtó 2014. augusztus 12-én oldotta fel a repülőgépet a foglalás alól. A felperes sem a zár alá vétel megszüntetését, sem a foglalás alóli feloldást követő egy éven belül nem érvényesített kárigényt.
- [12] A jogerős ítélet szerint az elsőfokú bíróság a kártérítési követelések elévülése miatt szükségtelenül foglalt állást az alperesek magatartása jogellenességének kérdésében. Valójában a Be. alapján a büntető eljárásjogi zár alá vétel a Vht. által szabályozott zárlattól eltérő, a büntető eljárásban alkalmazható olyan önálló jogintézmény, melynek elvégzése a végrehajtó hatáskörébe tartozik. A zár alá vétel a Be. 159. § (1) és (2) bekezdése szerint a vagyontárgyak és a vagyoni jogok feletti rendelkezési jogot függeszti fel, ami azt jelenti, hogy a közhitelű nyilvántartásba történő bejegyzés iránt haladéktalanul intézkedni kell. A Vht. 202. § (2) bekezdése értelmében a bűnügyi zárlatra a zárlat szabályait kell alkalmazni. Ebből az következik, hogy a zárlatra csak a zár alá vétel Be. által meghatározott tartalmával összhangban álló intézkedések alkalmazhatók. Az adott esetben a Be. 159. § (2) bekezdése szerint a zár alá vétel közhitelű nyilvántartásba való bejegyzése iránti intézkedésnek volt helye, melyről a Pest Megyei Bírósági Végrehajtó Iroda megfelelően rendelkezett, így a II. rendű alperes Fővárosi Törvényszék Végrehajtói Irodája részéről a repülőgép lefoglalása és az ezzel összefüggő intézkedések megtétele jogellenesnek minősül. A jogerős döntés szerint továbbá az elsőfokú bíróság megalapozatlanul állapította meg azt is, hogy a II. rendű alperes azért felelős a bekövetkezett károkért, mert 2010. április 12-től kezdődően őrizetre átvette a légi járművet, a végrehajtási iratokban ugyanis a repülőgép átvételére vonatkozó adat egyáltalán nem került fel, így az nem volt megállapítható. A felperes amiatt, hogy kérése ellenére a végrehajtó nem intézkedett a repülőgép őrzésének átvételéről és azt továbbra is az őrzésében hagyta, végrehajtási kifogással sem élt. Mivel a végrehajtó a repülőgépet a végrehajtási iratok szerint a felperestől nem vette át őrzésre, így őrzési és karbantartási kötelezettség sem terhelte, azaz a II. rendű alperes értelemszerűen a nem megfelelő őrzésből és a karbantartások elmaradásából eredő károkért sem felel.
- [13] A felperes a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához jogszabálysértés és kirívóan téves jogalkalmazás miatt. Álláspontja szerint a gép szervizeléséhez arra lett volna szükség, hogy az fizikailag el tudjon jutni a svájci szerelőcsarnokba, mert a karbantartásra állítása szerint egyedül ott lett volna lehetőség, de ezt a gép forgalomból történő kivonása lehetetlenné tette, a használat kizárásával pedig a felperes megőrzési és állagmegóvási lehetősége nem valósult meg. Összességében a forgalomból való kivonással nemcsak a karbantartás és az állagmegóvás lett megakadályozva, hanem a felperes rendes üzletmenete is. A jogerős ítélet a felperes szerint figyelmen kívül hagyta azt a tényt, miszerint a felperes kétszer is bejelentette, hogy az őrzési és állagmegóvási kötelezettségének nem tud eleget tenni, és kérte a II. rendű alperes intézkedését zárgondnok kijelöléséről, melyet az elmulasztott. A Vht. 106. § (1) bekezdése szerinti zárgondnokrendelés szerinte kógens rendelkezés, amelytől eltérni nem lehetett volna, így a II. rendű alperes nyilvánvalóan jogszabály-

sértést követett el. Végül a felülvizsgálati kérelem szerint az elévülés kérdésében is jogszabálysértő módon jártak el a bíróságok.

- [14] A Kúria Pfv.IV.20.329/2019/7. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, ám az indokolásban jelentős módosításokat tett. A Kúria mindenekelőtt leszögezte, hogy a felülvizsgálati kérelemben előadottak szerint nem a bűnügyi zárlat indítványozása és elrendelése volt jogellenes, hanem a repülőgép forgalomból történő kivonása, azaz a felülvizsgálati kérelem tartalmilag kizárólag a jogerős ítélet II. rendű alperesre vonatkozó rendelkezését támadta. A Kúria szerint a jogerős ítélet azért értékelte a végrehajtónak a repülőgép forgalomból történő kivonása iránti intézkedését jogellenesnek, mert a Be. és a Vht. szabályainak együttes értelmezése alapján arra jutott, hogy a Vht.-nak csak a Be.-vel nem ellentétes szabályait lehetett volna alkalmazni, emiatt pedig a Be. 159. § (1) bekezdése értelmében csak a rendelkezési jog felfüggesztésének lett volna helye, de a birtoklás és használat joga felfüggesztésének nem. A keresetet azonban az ítélet tábla nem emiatt, hanem azért utasította el, mert a másodfokú eljárásban beszerzett végrehajtási iratokból az volt megállapítható, hogy a repülőgépet a Fővárosi Törvényszék szervezeti keretében működő végrehajtó ténylegesen (az elsőfokú ítéletben megállapított tényállással ellentétben) nem vette őrzésbe, így az abban bekövetkezett károkért sem felel.
- [15] A Kúria kifejtette, hogy nem ért egyet a másodfokú bíróság ezen jogszabály-értelmezésével, az alábbiak miatt. A Be. 159. §-a a zár alá vétel büntetőbíróság általi elrendelésére, feloldására, illetve megszüntetésére vonatkozó szabályokat tartalmazza, míg a zár alá vétel végrehajtására vonatkozó rendelkezések a Vht.-ben találhatóak. A Vht. 202. § (2) bekezdése értelmében a bűnügyi zárlatra a zárlatnak a Vht.-beli szabályait kell megfelelően alkalmazni. A Vht. 194. §-a szerint az ingóság zárlata elsősorban foglalással történik (ez esetben csak a rendelkezési jog vész el), de megvalósulhat a Vht. 194. § (2) bekezdése szerinti zár alá vétellel is (melynek során az érintett ingóság az adós birtokából is kikerül). A perbeli esetben a végrehajtó a foglalás iránt intézkedett, mely esetben az ingóság az adós őrzetében, birtokában és használatában marad, nem pedig a Vht. 105–106. §-ai szerinti zár alá vételről, mely utóbbi esetben az ingóság kikerül az adós birtokából és a végrehajtó az ingóság őrzésére zárgondnokot kell, hogy kijelöljön. A Vht. 106. § (1) bekezdés a) pontja alapján azonban – ellentétben a felperesi kereseti és felülvizsgálati kérelmi indokolással – zárgondnok kirendelésére akkor is mód van, ha csak foglalást rendelnek el, ám az adós az ingóság megőrzésére nem vállalkozott; ez esetben arra az adós (a végrehajtás alá volt) saját akaratából, nem pedig külső kényszer, hatósági rendelkezés alapján kerül sor.
- [16] A légi jármű lefoglalására vonatkozóan a Vht. további speciális rendelkezéseket is tartalmaz: a 103. § (1)–(3) bekezdései értelmében a végrehajtó felhívására a Nemzeti Közlekedési Hatóságnak a járművet ki kell vonni a forgalomból. Mindebből következően a repülőgép forgalomból való kivonása jelen ügyben a jogszerűen elrendelt bűnügyi zárlat szükségszerű, törvény alapján megvalósuló következménye volt. Az adós a birtokában maradt repülőgépet a légi alkalmassági bizonyítvány bevonása és a repülőgép forgalomból való kivonása miatt nem használhatta, vagyis a Kúria szerint téves a másodfokú bíróság azon álláspontja, hogy a II. rendű alperes végrehajtó irodája részéről a repülőgép lefoglalása és az ezzel összefüggő intézkedések megtétele jogellenes volt. A Legfelsőbb Bíróság, illetve a Kúria gyakorlata szerint a jogalkalmazó szerv felelősség alóli mentesülését eredményezi az, ha az ügyben megállapított tényállás az alkalmazandó jogszabály többféle értelmezését veti fel, továbbá a jogalkalmazó hatóságok munkájának jellegével általában együtt járó jogszabály-alkalmazási és jogszabály-értelmezési tévedések a felróhatóság körén kívül esnek; csak a rendkívüli, különösen súlyos tévedések alapozzák meg a jogalkalmazó szerv felelősségét, így a bírósági jogkörben okozott kár megállapíthatóságát is. A Kúria szerint a végrehajtó irodák, valamint az eljáró bíróságok eltérő álláspontja is azt támasztja alá, hogy jelen esetben olyan bonyolult és összetett jogértelmezési kérdéssről van szó, amely nem alapozhat meg bírósági jogkörben okozott kárért való felelősséget.
- [17] A Kúria szerint azt önmagában helyesen állapította meg a másodfokú bíróság a beszerzett végrehajtási iratok alapján, hogy a végrehajtó a repülőgépet a felperestől őrzésre nem vette át, ezért őrzési és karbantartási kötelezettség sem terhelte. A felperes ugyanis a 2010. január 22-én kelt, majd a 2010. április 2-án kelt levelében is tájékoztatta ugyan az eljáró bíróságot arról, hogy az állagmegóvás és az őrzés költségeit nem tudja vállalni, továbbá kifejezetten kérte a lefoglalt eszköz őrzése és állagmegóvási iránti intézkedést is a végrehajtótól, azonban a peres iratokból az is megállapítható, hogy a felperes csak a másodfokú eljárásban előterjesztett előkészítő iratában tett arra vonatkozóan először előadást, hogy ez a bejelentése – álláspontja szerint – a Vht. 106. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott feltételnek megfelelt. A zárgondnok kijelöléséről a végrehajtó akkor is dönthet, ha az adós a lefoglalt ingóságok megőrzésére nem vállalkozott, vagyis arra nemcsak a zárlat egyik fajtájának, a zár alá vételnek az elrendelésével együtt kerülhet sor. A Kúria szerint ez a jogellenesség vizsgálata

nélkül két okból sem alapozhatja meg a II. rendű alperes kártérítési felelősségét. Egyrészt azért, mert a járműnek a felperes őrizetében hagyásával kapcsolatban felvett végrehajtási jegyzőkönyvvel szemben a felperes nem élt végrehajtási kifogással, ezáltal nem merítette ki a rendes jogorvoslati lehetőségeket; másrészt mert a felperes feltételezett kára nem a zárgondnok kirendelésének az elmulasztásával áll okozati összefüggésben, hanem a repülőgép forgalomból való kivonásával. Az őrzés költségei egyébként zárgondnok rendelése esetén is a felperest terhelték volna, mert a Vht. nem tartalmaz olyan, a zár alá vétel esetére irányadó speciális rendelkezést, mely szerint az ingóság őrzésével, tárolásával kapcsolatos költségeket a végrehajtónak kellene viselnie; ez még abban az esetben is igaz, ha a felelős őrzés szabályainak alkalmazása merülne fel.

- [18] Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy a jogszerűen elrendelt és foganatosított bűnügyi zárlat közvetlen, törvény alapján szükségszerű következménye volt az, hogy a felperes a repülőgépet nem tudta használni, így az azzal összefüggésben felmerült, általa előadott kára a casus nocet domino elve alapján másra nem hárítható át. Mivel a gép forgalomból történő kivonása jogszerű volt, így nincs olyan jogellenes magatartás, amellyel okozati összefüggésben állna a felperes kára. A Kúria továbbá az elévülést nem vizsgálta, mivel a kártérítési felelősség előfeltételei szerinte érdemben nem álltak fenn. Mivel tehát nem volt megállapítható olyan jogellenes magatartás a II. rendű alperes részéről, amellyel ok-okozati összefüggésben állna a felperest ért kár, így nem volt meghatározható olyan időpont sem, amelynek kezdetéhez vagy végéhez az elévülés kapcsolódhatna. A felperes a bírósági jogkörben okozott kárra alapított keresete kapcsán a kártérítési felelősség konjunktív feltételeit nem bizonyította, így a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet nem sérti sem a régi Ptk. 339. és 349. §-át, sem a Vht. 106. § (1) bekezdésének a) pontját, ennek okán a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [19] 3. Az indítványozó, a per korábbi felperese, a Kúria Pfv.IV.20.329/2019/7. számú ítéletével szemben az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, T) cikk (3) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XXIV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint 28. cikkével.
- [20] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, T) cikk (3) bekezdésével, valamint 28. cikkével kapcsolatban, azokat egymásra is tekintettel értelmezve, úgy érvelt, hogy az olyan bírói gyakorlat, mely elismeri, hogy – legyen bármilyen sokrétű is az eset és bonyolult a jogszabályi környezet – a jogszabályok értelmezése többféle eredményre is vezethet, nem felel meg a jogbiztonság elvének, és ellentmond a bíróságok alaptörvényi feladatának, a jogszabályi hierarchiának, illetve az Alaptörvény elsőbbségének is. Vagyis a jogszabályok többféle értelmezési lehetőségét jogszerűnek elismerő bírói gyakorlat, mely alapján a felperes azért nem jut bírósági jogkörben okozott kártérítés jogcímén kára kompenzálásához, mert a jogszabályértelmezési tévedések a jogszabályokat alkalmazó bíróságok felróhatóságán kívül esnek, önmagában alaptörvény-ellenes. Ilyenkor a Kúriánál jogegységi eljárást kell kezdeményezni; ennek elmaradása, vagyis a bírósági jogalkalmazás egysege biztosításának elmulasztása ellentétes a hivatkozott alaptörvényi rendelkezésekkel.
- [21] Emellett álláspontja szerint nem minősíthető tisztességesnek az az eljárás, melyben a három, különböző szinten eljáró bíróság háromféle döntést hoz. Mivel jelen esetben ez történt, sérült az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tisztességes bírói eljáráshoz való joga. Amennyiben pedig a bíróságok ugyanabban az ügyben egymástól eltérő jogértelmezés alapján mégis egymástól eltérő döntéseket hoznak, és ez nem alapoz meg kártérítési felelősséget az eljáró bíróságok részéről, úgy az sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdését, a hatóságok által feladatuk teljesítése során jogellenesen okozott károk megtérítéséhez való alaptörvényi jogosultságot. Végül az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogot azáltal sértette a támadott kúriai döntés, mert téves az a bírósági jogértelmezés, hogy a légi jármű használatát a bűnügyi zárlat elrendelése jogszerűen korlátozhatja, és hogy az emiatti gazdasági totálkár ne lenne a bíróságnak felróható.
- [22] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.

- [23] Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, T) cikk (3) bekezdése, valamint 28. cikke nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot. Emellett a B) cikk (1) bekezdésében lefektetett jogállamiság elvéből következő jogbiztonságra is csak kivételesen, a kellő felkészülési idő és a visszaható hatályú jogalkotás sérelme okán lehet alkotmányjogi panaszban hivatkozni. Mindezek miatt az említett alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában a panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti azon feltételnek, miszerint a támadott bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát kell, hogy sértse, mivel az Alaptörvény e rendelkezései nem minősülnek alaptörvényben biztosított jogoknak.
- [24] Egyebekben az indítvány az alapperben született döntéseknek, illetve a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletének szakjogi értelmezését támadja; emellett az indítvány azon alapul, hogy a bíróságok egymásnak elmentendő döntéseket hoztak. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a bírósági jogalkalmazástól nem elvárható, hogy a különböző szinteken hozott döntések egységesek legyenek, ellenkező esetben ugyanis a fellebbviteli vagy a felülvizsgálati bíróság funkciótlanná válna, hiszen – az egységesség érdekében – kötve lenne az alsóbb szintű bíróságok jogértelmezéséhez és döntéséhez, ami abszurd következményekre vezetne. A jogorvoslati rendszer csak úgy töltheti be alkotmányos funkcióját, ha a jogorvoslati fórumként eljáró bíróság valóban felülbíráhatja az alsóbb szintű bíróság döntését, és eltérő jogértelmezés alapján érdemben eltérő döntést hozhat.
- [25] Az indítványozó valójában azt sérelmezi, hogy a Kúria által az ítélete indokolásában is felhozott bírósági gyakorlat a bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránti igényt csak akkor tekinti megalapozottnak (és így a jelen ügyben maga a Kúria is csak akkor tekintette volna annak), ha a bíróság kirívó jogértelmezési hiba, súlyosan helytelen jogszabály-alkalmazás révén hozott (volna) nyilvánvalóan téves és a felperes számára kárt okozó döntést; továbbá – ennek folyományaként – azt, hogy az alapperben született felülvizsgálati döntésben a Kúria nem állapította meg az indítványozó jogosultságát a kártérítésre, mivel a Kúria szerint a kártérítés jogi feltételei (az alperes felróható magatartásának, valamint e magatartás és a kár közötti okozati összefüggésnek a hiánya okán) nem álltak fenn.
- [26] Az indítványozó tehát részint a megállapított tényállást (pl. azt, hogy kikerült-e a birtokából a repülő, és ha igen, mikor), részint az alkalmazott jogszabályok kiválasztását és azok egymásra tekintettel adott kúriai értelmezését (pl. a kártérítés jogi feltételeinek meghatározását) vitatja. A tényállás megállapítása, a jogszabályok kiválasztása és azok értelmezése (így annak vizsgálata, hogy történt-e jogellenes magatartás a bíróságok részéről, vagy hogy a követelés elévült-e, és ezzel összefüggésben az is, hogy a jogellenesség vizsgálata-e az előfeltétele az elévülés vizsgálatának, vagy éppen az elévülés vizsgálata előzi-e meg a jogellenesség tartalmi vizsgálatát) azonban a bíróságok feladata, melynek önmagában alkotmányos relevanciája nincs.
- [27] Összességében az indítványozó alkotmányjogi panaszában valójában a támadott kúriai döntés alapjául szolgáló jogértelmezést, illetve annak szakjogi tartalmát támadja; a panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. Mivel az indítvány a támadott döntés tartalmi kritikáját foglalja magában, ezért az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek.
- [28] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}
- [29] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.329/2019/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. április 13.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1643/2020.

